

Balogh István, színész, színigazgató, színműíró, a magyar színészet egyik úttörője, sz. 1790. dec. 8-án, *Lucson* (Baranyam.), megh. 1873. jún. 21-én, *Pesten*. Iskoláit Pécsen járta, 1806-ban Pesten jogász volt és sűrűn látogatta az első magyar színéztársaság előadásait a dunaparti »Rondellá«-ban. Csakhamar ő is fölesap színésznek. Eljátszotta a *Hóra* című színmű Zabolási közhuszár szerepét, melybe bele is sült. Közben katonáskodott, de nemsokára visszatért a színészethez és 1811-ben Kultsár Istvánhoz szerződött, ahol a *Bohó Misi*-ben lépett föl. 1815-ben a debreceni »Köztársaság« nevű színtársulatot átvette és

leginkább faluhelyekre vitte a színészeket, mondván: »A város úgyis művelt, a városiaknak nem köll tanítás, de műveljük a falut, mert annak sohasem jut ki a szellemi élvezetből.« 1816-ban Komáromban működött. Megerősített társulatával 1818-ban ő nyitotta meg a székesfehérvári színházat. 1820. után Kolozsvárt játszott. 1828. január havában Kaposvárott nótáriussá választották meg. 1829. nov. 5-től már ismét járja a falvakat és kisebb mezővárosokat. Az igazgatás azonban nem jövedelmezett, tehát elszereződött színésznek előbb Horváth, majd Komlóssy társulatához. 1839-ben a Nemzeti Színházban a légszeszvilágítás kezelését ő reá bízták.

Meggyengülvén a hallása, 1854. márc. 18-án 453 frt 60 krajcárral nyugdíjba lépett és jegypénztáros lett. 1858-ban újra fellép Keszy József társulatánál. 1861. áprilisban Ujpesten egy kocsmában harmadmagával játszik. 1857. aug. 31-én ünnepelték 50 éves színészi jubileumát a Nemzeti Színházban, a *Cserny György* című saját operájában. Koporsójánál Feleky Miklós tartott búcsúbeszédet. Eltemették a Kerepesi-temetőbe, díszsírhelyre. (A főváros a 30 éves cyklus letelte ellenére is meghagyta régi nyugvóhelyén.) Katona József benső barátja volt és sokan szerették úgyis, mint színészt, színműírót és mint embert. Mókái a »Hölgyfutár«-ban és a »Színházi Látszó«-ben (1863.) jelentek meg. Visszaemlékezéseit naplójában örököltette meg, mely a Nemzeti Múzeum tulajdona. Első neje: *Tenkler Lizi*, ki szépségénél fogva a vidék legünnepeltebb színésznője volt, második neje: *Magda Emilia*. Gyermekai: *Jozefa*, *Gusztáv*, *Béla* (sz. 1830. ápr. 7-én, később színész lett), egyik leánya *Bakonyi István* (l. o.) neje volt. Balogh számos darabot fordított színpadjaink számára németből. Színművei: *Ludas Matyi, vagy az országos vásár Döbrögön*, Énekes bohózat 3 szakaszban. Zenéje: *Szerdahelyi Józseftől*. 1838. dec. 27. *Mátyás diák vagy a cinkotai nagy itce*, bohózat. *Cserny György*, operai szöveg. Zen. szerz.: *Mátray Rothkrepf Gábor*. Előadták 1813. *Boriczky Dani*, bohózat. *Egy fazekasnak pokolba vándorlása*, bohózat. 1840. jún. 30. Nemzeti Színház. *Hétfejű sárkány*, *A botesinálta doktor* (Molière fordítás). *A néma menyasszony*, énekes bohózat 3 felvonásban. *Angyal Bandi*, 1813. *Argyus és Tündér Ilona*, *Mátrai banditák*, dráma. 1836. dec. 26. Esztergom. *Tátika*, *Vándorló szabólegény*, *Bethlen Gábor*, *Budai paszita*, *Bakonyi tolvajok*, *Tűzi medve* (első kísérlete), stb. *Egy agg magyar színész élete* címen könyvet írt.

Balogh István, a M. Kir. Operaház sugója, sz. 1868-ban, *Budapest*-en. 1887-ben lett tagja az Orsz. Színészegyesületnek. Első igazgatója Nagy Vince volt Debrecenben. 15 évi, vidéki színészkedés után, hol énekes-, buffó- és mint rendező működött, 1902-ben meghívja az Operaház — mivel több nyelven beszél — sugónak. Az-